

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії
Кафедра країнознавства і туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕДИЧНА ТА РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
спеціалізація
вид дисципліни

для студентів

10 природничі науки
106 Географія
бакалавр
Урбаністика та міське планування
вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробники:

Глибовець Вікторія Леонідівна, доцент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук

Стафійчук Валентин Іванович, доцент кафедри країнознавства і туризму, кандидат географічних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри МТ проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «17» червня 2021 р.

Зав. кафедри ЛЮБ проф. Ольга ЛЮБИЦЕВА

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол від «30» серпня 2021 року № 6

Голова науково-методичної комісії Н.К доц. Наталія КОРОГОДА

«30» серпня 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з медичної та рекреаційної географії, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних і суспільних об'єктів та процесів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

- 1. Успішне опанування дисципліни «Суспільна географія» «Економічна географія», «Географічне країнознавство та краєзнавство».*
- 2. Знання основ суспільної географії, картографії.*
- 3. Володіти математико-статистичними методами і навичками аналізу, синтезу, моделювання ситуації, прогнозування, порівняння, складання картосхем; мати навички роботи з картографічними джерелами, комп'ютерними програмами MS Word, MS Excel, програмним забезпеченням для користування Інтернетом.*

3. Анотація навчальної дисципліни: Викладається історія розвитку медичної географії в світі, історія медико-географічних досліджень в Україні, чинники захворюваності та здоров'я населення, медична інфраструктура та забезпеченість медичним персоналом України, особливості альтернативної медицини, неформального догляду та терапевтичних ландшафтів, регіональний аналіз захворюваності та здоров'я населення в Україні, порівняльна характеристика захворюваності населення України та країн Європи. Розкриваються методологічні засади рекреаційної географії як науки. Акцентується увага на передумовах, функціях, класифікації і структурі рекреаційної діяльності; чинниках та умовах формування і розвитку територіально-рекреаційних систем і їх підсистем; принципах і методах комплексної оцінки рекреаційних ресурсів території. Надається інформація про природні, історико-культурні та соціально-економічні рекреаційні ресурси і умови України. Аналізуються сучасний стан та перспективи розвитку рекреаційного господарства і надаються характеристики територіально-рекреаційних систем та курортно-оздоровчих закладів України. Висвітлюються передумови розвитку, сучасний стан галузевої і територіальної структури та перспективи рекреаційного господарства в макрорайонах та провідних державах світу.

4. Завдання навчальної дисципліни.

У результаті опанування курсу студент повинен:

- оперувати понятійно-термінологічним апаратом медичної та рекреаційної географії, знати медико-географічні особливості різних частин і країн світу, особливості проведення медичних реформ у них, знати складові, чинники та умови формування і розвитку територіально-рекреаційних систем України та світу (ЗК-2, ЗК-12, СК-7);
- вміти використовувати принципи й методи оцінки рекреаційних ресурсів території, аналізувати поширення інфекційних хвороб у світі та небезпеки для туристів, проводити комплексну оцінку медичної інфраструктури країни чи регіону (ЗК-1, ЗК-8, СК-2);
- вміти визначати передумови і функції рекреаційної діяльності, ідентифікувати головні медико-географічні проблеми України та регіональні особливості здоров'я її мешканців (ЗК-1, СК-2);
- володіти інформацією про ресурси, сучасний стан і перспективи рекреаційного господарства України і світу (ЗК-2, ЗК-12, СК-7).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Історію становлення медичної та рекреаційної географії як складових географічної науки	<i>лекція, семінар</i>	<i>бліц опитування, тест, семінар, географічна номенклатура, підсумкові контрольні роботи, залік</i>	<i>до 5%</i>
1.2.	Теоретичні засади медичної та рекреаційної географії, понятійно-термінологічний апарат наук	<i>лекція, семінар</i>		<i>до 5%</i>
1.3.	Передумови становлення, функції, структуру та типологію рекреаційної діяльності в умовах сталого розвитку	<i>лекція, семінар</i>		<i>до 5%</i>
1.4.	Поняття рекреаційної та територіально-рекреаційної системи; базову модель ТРС; чинники та умови формування і розвитку ТРС і її підсистем; характеристики ТРС	<i>лекція, семінар</i>		<i>до 5%</i>
1.5	Загальні засади районування в рекреаційній географії; рекреаційне районування України та світу; складові галузевої і територіальної структури рекреаційного господарства України і провідних макрорайонів і держав світу	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>		<i>до 5%</i>
1.6	Чинники захворюваності та здоров'я людини; індикатори та методи аналізу захворюваності та здоров'я населення України	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>		<i>до 5%</i>
1.7	Поняття і типологію рекреаційних ресурсів та умов; рекреаційні ресурси та умови України; принципи і методи оцінки рекреаційних ресурсів	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>		<i>до 5%</i>
1.8	Відмінності в захворюваності населення України та інших держав світу, регіональні особливості організації систем охорони здоров'я	<i>лекція, семінар, самостійна робота</i>		<i>до 5%</i>
2.1	Визначати передумови розвитку рекреаційної діяльності, чинники та умови формування ТРС, чинники, що лімітують розвиток рекреаційного господарства	<i>семінар</i>	<i>семінар, бліц опитування, бесіда, дискусія, залік</i>	<i>до 6%</i>
2.2	Застосовувати відповідні методи і критерії для оцінки рекреаційних ресурсів і умов території; проводити комплексну оцінку рекреаційних ресурсів і умов та рекреаційне	<i>семінар</i>		<i>до 6%</i>

	районування території			
2.3	Аналізувати статистичні дані щодо охорони здоров'я, рівня і структури захворюваності населення, медичної інфраструктури певної території	<i>семінар, самостійна робота</i>		до 6%
2.4	Збирати та аналізувати інформацію про найпоширеніші хвороби нашого часу, рівень медичного обслуговування та медичні реформи в різних країнах світу	<i>семінар, самостійна робота</i>		до 6%
2.5	Вільно володіти понятійно-термінологічним апаратом і дефініціями медичної та рекреаційної географії	<i>семінар</i>		до 6%
2.6	Оцінювати сучасний стан і перспективи розвитку рекреаційного господарства таксономічних рангів рекреаційних територій, курортів, України в цілому та зарубіжних держав	<i>семінар, аналітична доповідь</i>	<i>семінар, презентація, бесіда, дискусія, залік</i>	до 10%
2.7	Визначати і характеризувати складові галузевої і територіальної структур рекреаційного господарства України і зарубіжних держав та регіонів	<i>семінар, аналітична доповідь</i>		до 10%
3.1	Вироблення у студентів навиків групового вирішення актуальних питань розвитку і функціонування медичного та рекреаційного господарства в цілому та окремих його складових	<i>лекція, семінар, бесіда, дискусія</i>	<i>участь в дискусіях та бесідах, семінар, презентація та індивідуальні завдання</i>	до 5%
3.2	Вироблення у студентів навиків проведення індивідуального наукового дослідження, представлення його результатів та обґрунтування власного бачення проблем і перспектив медичного і рекреаційного господарства України і світу			
4.1	Формувати соціальну відповідальність та екологічне мислення; відповідальність за збереження довкілля і ресурсної бази; потребу у здоровому способі життя	<i>семінар, дискусія</i>	<i>презентація, участь у дискусіях</i>	до 5%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни												
Програмні результати навчання	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	2.4
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+	+		+		+		+			+	+

2. Пояснювати особливості організації географічного простору (P03)			+	+	+	+	+					
3. Аналізувати географічний потенціал території (P04)						+	+	+	+	+	+	+

Результати навчання дисципліни	2.5	2.6	2.7	3.1	3.2	4.1
Програмні результати навчання						
1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук (P01)	+			+	+	
2. Пояснювати особливості організації географічного простору (P03)	+	+	+			
3. Аналізувати географічний потенціал території (P04)					+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання студентів: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами участі в семінарах, написання підсумкових контрольних робіт, бліц опитувань, захисту презентації та складання заліку.

- семестрове оцінювання:

Семінари (PH 1.1-1.8, 2.1-2.-7, 3.1-3.2, 4.1) – 20 балів / 12 балів

Підсумкові контрольні роботи (тест + відкриті запитання) (PH 1.1-1.8, 2.1-2.7) – 20 балів / 12 балів

Бліц опитування, тест, активна участь в роботі (PH 1.1-1.8, 2.1-2.5) – 10 балів / 6 балів

Презентація (PH 2.6, 2.7, 3.3) – 10 балів / 6 балів

- **підсумкове оцінювання** у формі заліку. Залік проводиться в письмовій формі у вигляді тестових завдань та відкритих запитань, які покликані виявити знання і вміння, отримані студентом.

Максимальна кількість балів на залік – **40 балів**, **мінімальна** кількість балів, які додаються до семестрових – **24 бали** (60% від максимальних балів, що відводяться на екзамен). У випадку коли студент на заліку набрав менше вказаної кількості балів вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), в заліковій відомості у колонці “бали за залік” ставиться “0”, а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру.

Студенти, які набрали впродовж семестру меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів, до складання заліку не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску до заліку – 36 балів. Умовою допуску до заліку є також виконання усіх контрольних робіт.

	Семестрова кількість балів	Залік	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання:

У курсі передбачено дві змістовних частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських робіт, передбачені індивідуальні і групові завдання з медичної та рекреаційної

географії України і світу.

За результатами роботи упродовж семестру проводяться підсумкові контрольні роботи у формі тестів та відкритих запитань, які покликані виявити знання та вміння отримані при опануванні матеріалу курсу.

На лекціях та семінарах для виявлення рівня засвоєння відповідних знань впродовж семестру проводяться бліц опитування та експрес-тести, які у підсумку формують до 10% оцінки.

Семінари проходять згідно робочої навчальної програми за передбаченим розкладом. Робота на семінарах загалом оцінюється в 20%.

Робота на семінарах також включає:

- участь в обговореннях актуальних питань, пов'язаних із теоретичними та прикладними проблемами медичної та рекреаційної географії (до 5 балів підсумкової оцінки);
- презентацію індивідуального та групового дослідження, яке стосується а) галузевої рекреаційної географії України; б) характеристики рекреаційного господарства певної країни світу; в) проблем медичної географії та поширення окремих хвороб. Теми для презентацій обираються на початку семестру, а графік їх проведення узгоджується завчасно. Оцінювання презентації відбувається за такими критеріями:
 - змістовна частина і розкриття теми – до 5 балів;
 - мультимедійна складова і подача результатів дослідження – до 3 балів;
 - відповіді на запитання – до 2 балів.

Умови проведення заліку подані вище.

7.3.Шкала відповідності оцінок

Зараховано	60-100
Не зараховано	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
<i>Змістовна частина 1. Медична географія</i>				
1	Вступ. Тема 1. Історія медичної географії	3	1	
2	Тема 2. Чинники географічного середовища і здоров'я людини	3	1	
3	Тема 3. Система охорони здоров'я України	3	1	5
4	Тема 4. Захворюваність та здоров'я населення в регіонах України	3	2	5
5	Тема 5. Взаємозв'язок захворюваності та рівня медичного обслуговування населення в різних країнах світу	3	1	5
	<i>Контрольна робота №1</i>			
<i>Модуль 2. Рекреаційна географія</i>				
1	Вступ. Тема 1. Теоретико-методологічні засади рекреаційної географії	2	1	3
2	Тема 2. Рекреаційна діяльність	2	1	3
3	Тема 3. Рекреаційна система як об'єкт вивчення рекреаційної географії	2	1	3
4	Тема 4. Принципи і методи комплексної оцінки рекреаційних ресурсів території	2	1	4
5	Тема 5. Рекреаційні ресурси та умови України	2	1	4
7	Тема 6. Рекреаційне районування України	2	1	3
8	Тема 7. Проблеми і перспективи розвитку рекреаційного господарства України *		1	5
9	Тема 8. Рекреаційна географія світу	3	1	5
	<i>Контрольна робота</i>			
	ВСЬОГО	30	14	45

Примітка: слід зазначити теми, винесені на самостійне вивчення*

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота – **45 год.**

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Основні:

1. Глибовець В. Стафійчук В. Медична та рекреаційна географія: навчально-методичний комплекс забезпечення викладання навчальної дисципліни. Київ: «Альфа-Пік», 220. 82 с.
2. Кушнірук Ю. Рекреалогія: Навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 148 с.
3. Масляк П. Рекреаційна географія: Навч. посібник. Київ: Знання, 2008. 343 с.
4. Мезенцева Н., Батиченко С., Мезенцев К. Захворюваність і здоров'я населення в Україні: суспільно-географічний вимір: Монографія. Київ: ДП «Прінт Сервіс», 2018. 136 с.
5. Стафійчук В. Рекреалогія: Навч. посібник. Херсон: Грінь Д. С., 2019. 416 с.

Додаткова:

6. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: Навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
7. Бейдик О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: Методолгія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ: Київський університет, 2002. 395 с.
8. Бейдик О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії Київ: Палітра, 1997. 130 с.
9. Бейдик О., Новосад Н. Унікальна Україна: географія та ресурси туризму: Навч. посібник Київ: Альтерпрес, 2013. 572 с.
10. Гродзинська І., Нездоймінов С., Гусева О., Замкова А. Основи рекреалогії (економіко-екологічний та маркетинговий аспект): Навч. Посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 264 с.
11. Гуцуляк В. Медична географія: Екологічний аспект: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2008. 132 с.
12. Гуцуляк В., Муха К. Історія розвитку та сучасний стан медико-географічних досліджень. Вісник Львівського університету. Серія географія. Львів, 2009. Вип. 36. С. 115-121.
13. Гуцуляк В., Нечипоренко Г., Шевченко В. Загальна медична географія світу: Монографія. Київ, 1998. 178 с.
14. Замкова А., Гусева О. Рекреалогія: Конспект лекцій з дисципліни. Частина I / А. В. Замкова, О. В. Гусева. Одеса: ОДЕУ, 2010. 76 с.
15. Кузик С. Географія туризму: Навч. Посібник. Київ: Знання, 2011.
16. Любіцева О., Стафійчук В. Розвиток курортної справи в Україні. Вісник КНУКіМ: 36. наук. праць. Серія "Педагогіка". 2005. Вип. 12. Частина 1. С. 42-46.
17. Національні природні парки України [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
18. Пам'ятки архітектури та містобудування України: Довідник Державного реєстру національного культурного надбання / В. В. Вечерський, О. М. Годованюк, Є. В. Тиманович та ін. Київ: Техніка, 2000. 664 с.
19. Печери України [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://speleo.land.kiev.ua/>
20. Природно-заповідний фонд України [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://pzf.land.kiev.ua/>
21. Смаль І. Туристичні ресурси світу: Навч. Посібник. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2010. 336 с.
22. Список об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО [Електронний ресурс] – режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_об%27єктів_Світової_спадщини_ЮНЕСКО_в_Україні

23. Стафійчук В. Проблема використання біотичних рекреаційних ресурсів у туристичній галузі України. Вісник КНУКіМ. Серія “Педагогіка”. 2005. Вип. 12. Частина 1. С.81-87.
24. Стафійчук В., Малиновська О. Туристичне країнознавство: Навч. Посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 808 с.
25. Тищенко О. Курортно-рекреаційна сфера України: стан, втрати, шляхи санації. Економіка і суспільство. Вип. 6. 2016. С. 93-100.
26. Червона книга України [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>
27. Черчик Л. Маркетинг рекреаційних територій: теорія, методологія, практика: Монографія. Луцьк: ЛДТУ, 2006. 136 с.
28. Eurostat. Statistics Explained – Режим доступу: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Being_young_in_Europe_today_-_health#cite_ref-2
29. Gesler W. Geography of health and healthcare. Encyclopedia of Human Geography / Ed. by B. Warf. – SAGE Publications, 2006. P. 298-299.
30. Gesler W. Therapeutic landscapes: medical issues in light of the new cultural geography // Social Science & Medicine. 1992. Vol. 34(7). P. 735-746.
31. Kearns R.A., Andrews G.J. Geographies of Wellbeing. The SAGE Handbook of Social Geography. London: SAGE, 2009. P. 309-328.
32. The top 10 causes of death: Офіційний сайт World Health Organization [електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs310/en/>
33. UNWTO Tourism Highlights. 2017 Edition. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>
34. World Health organization [Звіти і банк даних ВООЗ]. – Режим доступу: http://www.who.int/tb/publications/global_report/en/
35. World health statistics 2016: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals. – Geneva: WHO, 2016. – 136 p.